

رئیس کتابخانه ملی در واکنش به هدف قرار گرفتن کتابخانه وزارت امور خارجه هشدار داد

آسیب‌پذیری نهادهای حافظ دانش بشری

در پی حمله مستقیم رژیم صهیونیستی به کتابخانه وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی ایران در تهران و آسیب جدی به این مرکز فرهنگی، غلامرضا امیرخانی، رئیس سازمان اسناد و کتابخانه ملی ایران، در نامه‌ای رسمی خطاب به فدراسیون بین‌المللی انجمن‌های کتابداری و اطلاع‌رسانی (IFLA)، ضمن ابراز تأسف و نگرانی عمیق، خواستار واکنش جامعه جهانی کتابداری به این اقدام شد.

در این نامه آمده است: «در تاریخ ۲۵ خرداد ۱۴۰۴ (۱۵ ژوئن ۲۰۲۵)، کتابخانه وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی ایران در تهران هدف حمله رژیم متجاوز اسرائیل قرار گرفت و دچار آسیب جدی شد. همچنین، چند تن از کتابداران این کتابخانه دچار مصدومیت شدند. این مرکز فرهنگی بخشی از شبکه رسمی حافظه ملی کشور به‌شمار می‌رفت و محل نگهداری اسناد تاریخی، منابع مرجع دیپلماتیک و مدارک مورداستفاده محققان، دیپلمات‌ها و کارشناسان روابط بین‌الملل بود.»

امیرخانی در این نامه تأکید کرده است که حمله به یک مکان کاملاً غیرنظامی و فرهنگی نقض آشکار اصول حقوق بین‌الملل و مغایر با مفاد کنوانسیون ۱۹۵۴ل‌ا‌ه برای حمایت از اموال فرهنگی در زمان مخاصمات مسلحانه است. رئیس سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران این رویداد را، نه تنها ضربه‌ای به حافظه ملی کشور، بلکه هشدار ی جدی درباره آسیب‌پذیری نهادهای حافظ دانش بشری در سراسر جهان دانسته است.

وی، در پایان، از فدراسیون بین‌المللی انجمن‌های کتابداری و اطلاع‌رسانی خواسته است با انتشار بیانیهای عمومی بر ضرورت مصونیت فرهنگی مراکز اسناد و کتابخانه‌ها در شرایط بحران تأکید و، با یادآوری تعهدات اعضای خود نسبت به کنوانسیون‌های بین‌المللی، نقش فعال‌تری در حفاظت از میراث مستند ایفا کند.

غلامرضا امیرخانی، با تأکید بر رسالت مشترک جامعه جهانی کتابداری، بیان کرده است: «پاسداشت دانش، حافظه تاریخی و میراث فرهنگی جهانی وظیفه‌ای مشترک برعهده همه ماست.» فدراسیون بین‌المللی انجمن‌ها و مؤسسات کتابداری (IFLA)، که به‌اختصار «ایفلا» نامیده می‌شود، یک سازمان بین‌المللی، مستقل، غیردولتی و غیرانتفاعی است که به‌عنوان صدای جهانی کتابخانه‌ها و حرفه کتابداری و اطلاع‌رسانی شناخته می‌شود. ماهیت وجودی ایفلا بر پایه ترویج و تسهیل همکاری، پژوهش، و توسعه در تمامی ابعاد کتابداری و خدمات اطلاع‌رسانی در سراسر جهان استوار است.

ایفلا، با هدف اصلی ارتقای دسترسی به اطلاعات و دانش برای همگان، در چندین حوزه کلیدی فعالیت می‌کند؛ نمایندگی و حمایت؛ ایفلا به‌نمایندگی از منافع کتابخانه‌ها، کتابداران و کاربران آن‌ها در سطح بین‌المللی فعالیت می‌کند و از حق دسترسی به اطلاعات و آزادی بیان دفاع می‌نماید. توسعه حرفه‌ای این فدراسیون، با تدوین استانداردها، دستورالعمل‌ها و برگزاری دوره‌های آموزشی، به توسعه دانش و مهارت‌های کتابداران و متخصصان اطلاعات کمک شایانی می‌کند. همکاری بین‌المللی؛ ایفلا بستری برای همکاری و تبادل نظر میان انجمن‌های کتابداری، کتابخانه‌ها و کتابداران از کشورهای مختلف فراهم می‌آورد. این امر به اشتراک‌گذاری تجربیات موفق و یافتن راه‌حل‌های مشترک برای چالش‌های جهانی کمک می‌کند. پژوهش و نوآوری: تشویق به پژوهش در زمینه‌های مختلف علم اطلاعات و دانش‌شناسی و حمایت از نوآوری در خدمات کتابخانه‌ای از دیگر رسالت‌های مهم ایفلا است. انجمن‌های کتابداری ملی. کتابخانه‌ها (ملی، دانشگاهی، عمومی، تخصصی (...)). مؤسسات آموزشی و پژوهشی در حوزه کتابداری و اطلاع‌رسانی و افراد متخصص از سراسر جهان از اعضای ایفلا هستند. این ساختار گسترده و متنوع به ایفلا امکان می‌دهد تا دیدگاهی جامع و جهانی نسبت به مسائل و نیازهای این حوزه داشته باشد.

ایفلا در سال ۱۹۲۷ در شهر ادینبورگ اسکاتلند تأسیس شد و از آن زمان تاکنون به‌عنوان مهم‌ترین و تأثیرگذارترین نهاد بین‌المللی در زمینه کتابداری و اطلاع‌رسانی فعالیت می‌کند. این فدراسیون با سازمان‌های بین‌المللی دیگر مانند یونسکو همکاری نزدیکی دارد و در تدوین سیاست‌ها و برنامه‌های جهانی مرتبط با اطلاعات، فرهنگ و آموزش نقشی کلیدی ایفا می‌کند.

تازه‌ها

درباره کتاب «گیلگمش، ایلیاد و شاهنامه»

بررسی ۳ ستون استوار از ادبیات باستانی جهان

کتاب «گیلگمش، ایلیاد و شاهنامه» اثری تحلیلی و تطبیقی در زمینه ادبیات حماسی جهان است که سه اثر بنیادین از تمدن‌های کهن – یعنی حماسه سومری «گیلگمش»، منظومه یونانی «ایلیاد»، اثر هومر، و حماسه ملی ایرانیان، «شاهنامه»، اثر فردوسی – را در کنار یکدیگر قرار می‌دهد. محمود عبادیان در این کتاب تلاش کرده، با تحلیل ساختار، مضامین، شخصیت‌ها و زمینه‌های اجتماعی و فرهنگی این سه اثر بزرگ، هم‌ریشگی‌ها و تمایزهای آن‌ها را ازمنظر اسطوره‌شناسی، فرهنگ تطبیقی و تحلیل ادبی نشان دهد. بنا بر گفته ناشر، این کتاب نخستین مقایسه ساختارمند میان سه حماسه بزرگ شرق و غرب است. از دیگر ویژگی‌های این اثر، می‌توان به رویکرد میان‌رشته‌ای بین اسطوره‌شناسی، تاریخ، ادبیات و انسان‌شناسی، تحلیل دقیق و تطبیقی شخصیت‌های کلیدی چون گیلگمش، آخیلوُس و رستم، بررسی نقش فرهنگ، دین، اسطوره و قهرمان‌سازی در شکل‌گیری روایت‌های حماسی، زبان تحلیلی اما دردسترس، و ساختار علمی و ارجاع به منابع معتبر جهانی اشاره کرد. کتاب «گیلگمش، ایلیاد و شاهنامه» اثری در حوزه ادبیات تطبیقی و حماسه‌شناسی است که سه ستون استوار از ادبیات باستانی جهان را در گفت‌وگویی فرهنگی قرار می‌دهد. این کتاب، نه تنها نگاه خواننده را به اشتراکات و تفاوت‌های تمدن‌ها روشن‌تر می‌کند، بلکه فهم ما را از معنای حماسه، قهرمان، رنج و جاودانگی در ادبیات ارتقا می‌دهد.

منبع: وبگاه ناشر

شهریار

۴شنبه
۲۸ خرداد ۱۴۰۴
۱۳ شهریور ۱۴۰۴
شماره ۲۵۳۲

۱۰

فرهنگ و ادبیات

گزارش

روزنامه‌نگاری در اوضاع بحرانی موضوع کتاب‌های بسیاری بوده است؛ خبرنگاران و نویسندگان زیادی هستند که یادریافت‌ها و تجربه‌های شخصی خود را از حضور در موقعیت‌های پرآشوب مثل مناطق جنگ‌زده روایت کرده‌اند، یا با دادن جنبه‌های آکادمیک به آن‌ها، پژوهشی برای مخاطبان عام و خاص تدارک دیده‌اند. «کشتن پیام‌آور: روزنامه‌نگاران در خطر جنگ مدرن» (Killing the Messenger in Riskin Modern Warfare) یکی از همین عناوین است. کتابی اثر هربرت فورستل، نویسنده آمریکایی، که به دلیل پرداختن به مسائل مرتبط با آزادی بیان و رسانه‌شهره است. این اثر، که در سال ۲۰۰۶ منتشر شده است، چنان‌که از نامش برمی‌آید، بر دو چیز متمرکز است: حرفه روزنامه‌نگاری و وضعیت جنگی. جزئیات بیشتر را در ادامه می‌خوانید.

● خطرانی که خبرنگاران با آن روبه‌رو هستند نویسنده در این اثر به بررسی و تحلیل خطراتی می‌پردازد که خبرنگاران جنگی در دوران معاصر با آن روبه‌رو هستند. فورستل از این می‌گوید که در گذر زمان شکل و ماهیت تهدیدها علیه روزنامه‌نگاران در مناطق جنگی به شکل بنیادینی تغییر کرده است. او کتابش را با نگاهی تاریخی به حرفه خبرنگاری جنگی آغاز می‌کند و به چهره‌های شاخصی اشاره می‌کند مانند ارنی پیل (خبرنگار آمریکایی که در حین پوشش اخبار جنگ جهانی دوم در جبهه‌های نبرد کشته شد) و ادوارد آر. مورو (دیگر خبرنگار آمریکایی که در جنگ جهانی دوم حضور داشت و بعدها افتخارات بسیاری کسب کرد). فورستل، همچنین، توضیح می‌دهد که درگذشته خبرنگاران، عمدتاً، قربانیان تصادفی درگیری‌ها بودند و خطر اصلی برای آن‌ها بمب و گلوله بود، اما امروز این قشر به‌طور فزاینده‌ای به اهداف عمدی برای طرف‌های درگیر در جنگ تبدیل شده‌اند، به این معنا که آن‌ها دیگر صرفاً شاهدان بی‌طرف تلقی نمی‌شوند، بلکه به‌عنوان بازیگران یا حتی مهره‌هایی در درگیری‌ها دیده می‌شوند. در این میان، پرسش اصلی کتاب این است که چرا این تغییر رخ داده است. آیا این مسئله صرفاً

مختصری درباره هربرت ان. فورستل، نویسنده کتاب «کشتن پیام‌آور»

حامی ثابت قدم آزادی اطلاعات

معرفی نویسنده

علی باقریان ● پی‌درفت فرزند از او نیک مرد

نی‌اورد هرگز بدو باد سرد^{۱۱}

● خبر شد^{۱۲} به ضحاک یک روزگار

از آن گاو برمایه و مرغزار^{۱۳}

● پیامد از آن کینه چون پیل مست^{۱۴}

مَر^{۱۵} آن گاو برمایه را کرد پست^{۱۶}

● جز آن هرچه دید اندر او چار پای

ببفگند^{۱۷} و زایشان بپرداخت^{۱۸} جای

۱- باد سرد: سخنی همراه با سرزنش و نکوهش (که نشانهٔ مخالفت است). ۲- شد: رسید.

۳- مرغزار: سبزه زار، چراگاه. ۴- پیل مست: فیل، آن گاه که برمی‌آشوبد و پرخاشگری می‌کند. ۵- مَر: حرف اضافه‌ای که بیشتر پیش از مفعول «را» بی‌می‌آورده‌اند و کارکرد آن به‌دستی شناخته نیست. ۶- پست: نابود. ۷- ببفگند: گشت. ۸- پیرداخت: تهی‌ساخت، خالی کرد. ۹- سَبَک: چست و چابک. ۱۰- خان: خانه، باشگاه.

تاریخ هم گواهی می‌دهد که رژیم صهیونیستی دشمن مسلم رسانه‌هاست

اسرائیل، دشمن حقیقت

بررسی مواجهه دولت اسرائیل با خبرنگاران بر اساس کتاب فورستل

نمونه‌ای مدرن و واضح از «کشتن پیام‌آور»

● دو. کنترل روایت جنگ

همان‌طور که فورستل بیان می‌کند، یکی از دلایل اصلی هدف قرار دادن خبرنگاران، کنترل انحصاری روایت جنگ است. با حذف یا ارباعب شاهدان مستقل، طرف درگیری می‌تواند نسخه مطلوب خود از وقایع را بدون مخالفت ترویج دهد. درباره اسرائیل، این اقدامات نتایج زیر را به‌همراه دارد: **الف. ایجاد خلأ اطلاعاتی:** با کشتن، زخمی‌کردن، بازداشت یا مسدود کردن دسترسی خبرنگاران به مناطق درگیری (مانند غزه)، اسرائیل جریان آزاد اطلاعات را محدود می‌کند. این امر باعث می‌شود که گزارش‌های مربوط به تلفات غیرنظامیان، تخریب زیرساخت‌ها، و بحران‌های انسانی کمتر به گوش جهانیان برسد.

ب. **ارعاب و خودسانسوری:** حملات مکرر به خبرنگاران، فضایی از ترس ایجاد می‌کند که می‌تواند به خودسانسوری در میان سایر روزنامه‌نگاران منجر شود. خبرنگاران ممکن است از پوشش دادن برخی موضوع‌های حساس یا حضور در مناطق پرخطر خودداری کنند.

● سه. مشروعیت‌زدایی از پیام‌رسان

فورستل به این موضوع می‌پردازد که چگونه طرف‌های جنگ خبرنگاران را به‌عنوان «بازیگر» یا «همدست دشمن» معرفی می‌کنند تا حمله به آن‌ها را توجیه کنند. دولت و ارتش اسرائیل نیز مکرراً خبرنگاران و رسانه‌های فلسطینی (و گاهی بین‌المللی) را به «ارتباط با تروریسم» یا «تبلیغات برای حماس» متهم می‌کنند. این برجسب‌زنی، قداست و مصونیت حرفه‌ای خبرنگار را از بین برده و آن‌ها را به اهدافی مشروع در میدان نبرد تبدیل می‌کند.

● چهار. مصونیت از مجازات

یکی از نتایج ضمنی که می‌توان از تحلیل فورستل گرفت این است که، وقتی کشتن پیام‌رسان به یک استراتژی تبدیل می‌شود، عاملان آن کمتر مورد بازخواست قرار می‌گیرند. گزارش‌های متعدد سازمان‌های حقوق بشری نشان می‌دهد که تحقیقات اسرائیل درباره کشتار خبرنگاران توسط نیروهایش به‌ندرت به محاکمه یا مجازات معناداری منجر شده‌است. این فرهنگ مصونیت از مجازات چرخه خشونت علیه خبرنگاران را تداوم می‌بخشد.

کتابخانه‌های عمومی ایالات متحده تحقیق و تألیف کرد. کتاب‌های او در این باره به منابع مرجع مهمی تبدیل شده‌اند.

دو. آزادی اطلاعات: فورستل از حامیان سرسخت «قانون آزادی اطلاعات» بود و کتاب‌هایی درباره اهمیت حق دسترسی شهروندان به اطلاعات دولتی نوشت.

سه. رسانه و روزنامه‌نگاری: همان‌طور که در کتاب معروفش «کشتن پیام‌آور» روزنامه‌نگاران در خطر جنگ مدرن، دیده می‌شود، او به بررسی خطرات و فشارهایی که بر روزنامه‌نگاران و رسانه‌های آزاد وارد می‌شود نیز می‌پرداخت.

چهار. حریم خصوصی: او یکی از منتقدان جدی افزایش نظارت دولتی، به‌ویژه پس از تصویب «قانون میهن‌پرستی» در آمریکا، بود و درباره تأثیرات آن بر حریم خصوصی کاربران کتابخانه‌ها هشدار می‌داد.

هربرت ان. فورستل (Herbert N. Foerstel) (۱۹۳۳-۲۰۲۴) کتابدار و نویسنده برجسته آمریکایی بود که بیشتر به‌خاطر فعالیت‌هایش در زمینه آزادی بیان، مقابله با سانسور و دفاع از حریم خصوصی در کتابخانه‌ها شهرت دارد. او بخش عمده‌ای از فعالیت حرفه‌ای خود را به تحقیق و نوشتن درباره چالش‌های پیش‌روی دسترسی آزاد به اطلاعات در جامعه مدرن اختصاص داد.

فورستل نزدیک به سی سال به‌عنوان رئیس کتابخانه‌های شعب در دانشگاه مرلیند در کالج پارک خدمت کرد. او، در طول دوران کاری و پس از بازنشستگی، به چهره‌ای شناخته‌شده در دفاع از حقوق مدنی، به‌ویژه درباره کتابخانه‌ها و رسانه‌ها، تبدیل شد. حوزه‌های اصلی فعالیت از این قرازند: **یک. سانسور و ممنوعیت کتاب:** او به‌طور گسترده درباره تاریخ و سازوکارهای سانسور کتاب در مدارس و